

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԾՆՆԴՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԵ ՈՒ ՀՐԱԾԲԸ

Այս տարի նոյեմբերի 29-ին լրացավ Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման հիսնամյակը:

Հայ ժողովուրդը և՛ մայր հողում, և՛ սփյուռքի ողջ տարածքի վրա համագաղթի բզեռությամբ և հպարտության զգացումներով է դիմավորում իր հայրենի փրկության և իր հոգևոր, մշակութային վերածրնության պատմական տարեդարձը:

Վերածնված հայ ժողովուրդը իր պատմության այս մեծ հանգրվանին հպարտ է և ուրախ, որ երկար դարերի ստրկությունից, թշվառությունից, անարև կյանքից հեռու, հերոսական ու համառ պայքարով, նվաճել է իր ազատությունը, հիմնել է իր պետականությունը և հարստացրել է իր հոգևոր գանձերն ու դարավոր մշակույթը՝ իրավ ու մեհալուն արժեքներով:

Այս համաժողովրդական քերկրալի տոնը ատիշով Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը ևս, իր հայրենասեր Հայրապետի գլխավորությամբ, իր գոհունակությունն ու ցնծությունն է քերտում հայ ժողովրդի ուրախությանն ու ոգևորությանը:

Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի վերջին շրջանի պատմության 50 տարին անցել է Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման պայմաններում, հայրենի պետության խաղաղ և ապահով հովանու ներքո:

Անցնող 50 տարիներին Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը հայրենասիրական իր

սրբազան պարտքը կատարել է պատվով հայ ժողովրդի և նրա վերածնված հայրենիքի հանդեպ:

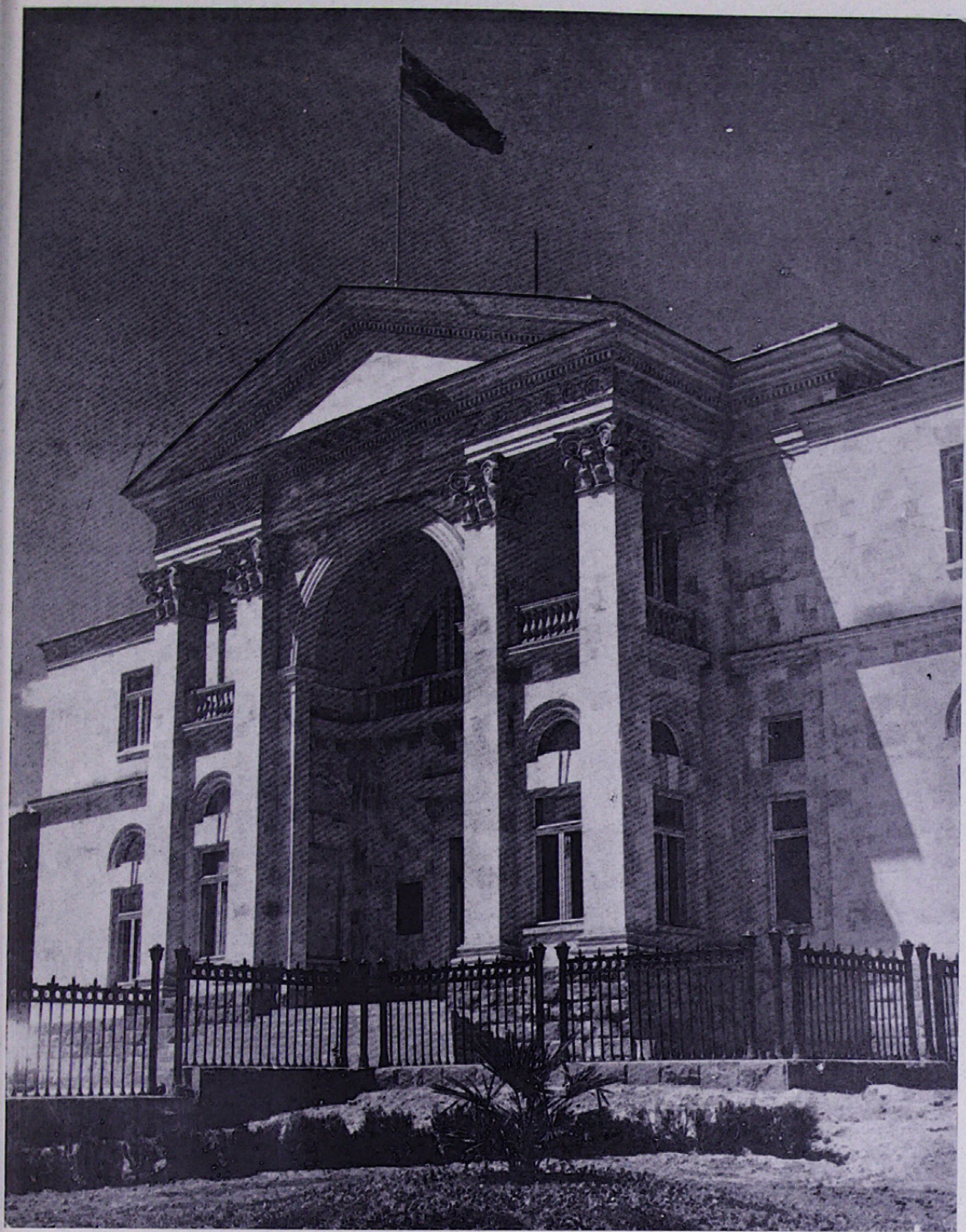
Այս ոգով և ուղղությամբ հայրենասիրական մեծ գործունեություն են ծավալել Գևորգ Ե (1920—1930), Խորեն Ա (1932—1938), Գևորգ Զ (1945—1954) և մեր արդի Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսները՝ իրավացյորեն վկայելով, որ մեր երկիրն ու ժողովուրդը ազգային վերածննդյան փրկարար ու լուսավոր ուղի են բռնել՝ շնորհիվ Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման:

Մեր ազգային վերածննդյան 50-ամյակի առթիվ 1970 թվականի ապրիլի 24-ին գրած Իր հայրապետական կոնդակով Հայոց Հայրապետը հաստատում էր.

«Այս պատմական տոնական տարին կոգեվորեն ու կմխիթարեն նաև մեր սուրբ եկեղեցին, մեր հոգևոր դասը և համայն մեր հավատացյալ զավակները, վասնզի մոտ երկուհազարամյա պատմությամբ, նվիրագործված է անքակտելի միասնությունը մեր ազգին ու մեր եկեղեցիին»:

Հիսուն տարիներ առաջ թշնամին փորձում էր հայ ժողովրդի արևելյան հատվածի վրա էլ արձակել «ամբողջ չարիքն աշխարհի» և ողջ-ողջ գերեզմանել հայությունը, ու ջնջել մեր անունը պատմության էջերից:

«Կթվեր թե փակված է գիրքը հայոց պատմության և վերջն է Հայաստան երկրին: Բայց ոչ, Աստված չէր լքած քեզ: Նոր

ԵՐԵՎԱՆ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՊԱԼԱՏԸ

հույս, նոր հավատք և նոր ուժ տվավ քեզի, և քաջ որդիներդ, իրենց սուրբ արյունով կերտեցին, բարձրացուցին հաղթության նոր կոթողը Սարդարապատի, Արարատին ընծա»,—գրում է Վեհափառ Հայրապետը Իր կոնդակում:

1920 թվականի նոյեմբերի 29: Մի բուռ հայ ժողովուրդ, հյուժված ու արյունաքամ, տարագրության մոայլ ճանապարհներից անցած, մահվան անդնդի եզրին հասած, աշխարհի մեծ պետությունների կողմից չարաչար խաբված ու դաժանորեն լքված, ոտքի էր կանգնում վիրավոր, բզկտված, բայց արի ու անկնկուն շտկում էր կորացած մեջքը, սրբում՝ ցավի ու թշվառության արցունքները և հերոսական խոյանքով, ստեղծագործ աշխատանքով ու ամուր բազուկներով հիմքը դնում իր նոր հայրենիքի:

Այդ, կենդանի հայ ժողովուրդը նաև մեր հայրենիքում իսպառ, եթե չծագեր Նոյեմբերյան կենսատու ալգաբացը: Պատմությունը, սակայն, այլ ճակատագիր էր վերապահել մեր ժողովրդին: Իր պատմության ամենաճանր ու ճակատագրական պահին, հայ ժողովուրդը չկորցրեց իր պայծառատեսությունը և իր մեջ իմաստություն գտավ՝ տեսնելու և որդեգրելու փրկության միակ ու ճշմարիտ ճանապարհը:

Նա իր բախտը կապեց ոռու ժողովրդի հետ, երբ թվում էր, թե վերջացել է ամեն ինչ:

Նոյեմբերի 29-ը հաղթանակի և ճշմարիտ վերածննդյան օր է մեր ժողովրդի համար, նրա մղած կյանքի ու մահվան մեծ պայքարում:

Նոյեմբերի 29-ը հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի փառավոր ու հերոսական հանգրվանն է, ոսկի տառերով գրված մեր նոր պատմության մեջ և հայ ժողովրդի սրտում:

Նոյեմբերի 29-ը ճշմարիտ դարձանքեր հանդիսացավ մեր անցյալի թեև հերոսական, բայց արյունոտ տարեգրության և ընդմիջտ փակեց մեր դարավոր ողբերգության ու թշվառության դուռը: Եղեռնի ու բնաջրհեղձանք փոխարինեց վերածննդյան ալգաբացը, նոր կյանքի արշալույսը:

«Սարդարապատի հերոսամարտով և Նոյեմբերյան լուսաբացով, վերջ գտավ թշվառ ու անտեր վիճակը Մայր Հայաստանի:

1920-ի վերջին ամսու սեմին, ռուսաց եղբայր ազգության հուժկու բազուկը օգնության հասավ քեզի և իսպառ չքացավ վտանգը մահացու: Պայծառացավ երկինքը աշխարհին Հայոց: Ծագեցավ արեգակը արդարության և խաղաղության և շինարար հառաջընթացի: Սկսար աճիլ ու ծաղկիլ, հացով ու լույսով առատ»,—գրում է Հայոց

Հայրապետը Իր հոբելյանական կոնդակում: Մաքառումներով, սխարանքներով, խիզախումներով ու մեծագործություններով լի հիսուն տարիներ են անցել այդ պատմական թվականից:

Հայաստանի հիսնամյակը՝ մեր վերածննդյան հիսնամյակն է: Հիսնամյակի խորհրդով ու լույսով են ներթափանցված մեր մշակույթը, արվեստն ու գրականությունը, մեր ողջ կյանքը: Դարերի թափոր է մեր սրտերում և Երևանի պողոտաների վրա:

Հիսուն տարին պատմության մեջ մի սկզբնադր է. «Հազար ամ յաչս Տեառն որպէս օր մի»: Բայց պատմական եղան մեր հայրենիքի և մեր ժողովրդի նվաճումները: Հիսուն տարիների մեր վաստակը հավասար է հարյուրյակների ճիգին ու քրտինքին:

Անցնող հիսուն տարիների ընթացքում վիթխարի ու մնայուն որակական փոփոխություններ են կատարվել մեր արվեստի, գիտության, գրականության, լուսավորության, առողջապահության, ժողովրդական տնտեսության, արդյունաբերության, քաղաքաշինության և ժողովրդի հոգևոր-քարոզական նոր կյանքի մեջ:

Այսօր մեր արդի Հայաստանը հսկա փառսի նման լուսավորում է բովանդակ հայության հաղթական երթուղին:

Ինչ ստեղծել է հայ ժողովուրդը հիսուն տարիների ընթացքում, դա անկողոպտելի սեփականությունն է հայ ժողովրդի, որովհետև մեր ժողովուրդը կրկին «Տէր և իշխան կարգեցաւ երկրին իրեանց և հայրենեաց»:

Արդի մեր Հայաստանն է հայ ժողովրդի պայծառ հույսերի, ազգային իդեալների փրկարար հանգրվանը, խաղաղ ու ապահով նավահանգիստը, դարերով երազված և հուսկ ուրեմն գտնված ավետյաց երկիրը:

Այսօր Արարատի դիմաց անեղ գործքամբ հայրենի հողի վրա հայ ժողովուրդը վառել է իր հավերժության խարույկը և իր սեփական ձեռքերի մեջ է ամփոփել իր ճակատագիրը, եղբայրական ժողովուրդների համերաշխ ընտանիքում:

Այսօր մեր ժողովրդի հոգում բլուր երագներ են ծաղկում: Անցնող յուրաքանչյուր տարի երջանկության, խաղաղության մոռ գարուններ է բերում մեր երկրին և ժողովրդին: Այսօր պայծառ է մեր ներկան, է՛լ ավելի հուսալից ու վառ՝ մեր ապագան: Այսօր հպարտորեն կանգնել է հայ ժողովուրդը իր վերածնված մայր հողի վրա, կանգնել է ինքնավստահ, անկոտրում հավատքով դեպի պայծառ ապագան:

Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինն էլ մեր օրերի իր վերաշինությունն ու հոգևոր զարթոնքը պարտական է մայր հողի վրա ստեղծված

սկեսականությանը, խաղաղությանն ու ազգային ապահովությանը:

Հավերժական փառք և օրհնությունն ա. Էջմիածնից, մեր վերածնված նոր կյանքի: ու հողին, մեր սիրելի և «անուշ Հայաստանին»:

Մայր Աթոռ ա. Էջմիածինը իր հայրենասեր Հայրապետի գլխավորությամբ և համայն հավատացյալ ժողովուրդը հայոց սրտենանդ աղթում են համագգային այս մեծ

տոնի առթիվ հայրենիքի է՛լ ավելի բարօրության և բարգավաճման, հաշ ժողովրդի պաշտապագայի և աշխարհի խաղաղության համար:

Թող օրհնվի հավետ, պահվի ու չգանալի նախախնամության հզոր Աջով և հաշ ժողովրդի բազուկներով ու հանճարով «Մրեւելեան կողմն աշխարհիս, Հայրապետութիւն և Հանրապետութիւն հայոց»:

